

Octubre de 2019

Dones, pau i seguretat: aplicació, reptes i límits a Palestina

Dones, pau i seguretat: aplicació, reptes i límits a Palestina

---

Autora: Pamela Urrutia Arestizábal
Octubre de 2019
Escola de Cultura de Pau - Associació Hèlia

Aquesta guia es complementa amb un altre informe titulat *Gènere / Dones, pau i seguretat: aplicació, reptes i límits a Palestina*. Les dues publicacions s'han realitzat en el marc del projecte "Implicant a tota la comunitat en la lluita contra les violències masclistes i la garantia de drets sexuals i reproductius de les dones palestines a Hebron, Qalqilia i Tubes (Cisjordània, Palestina)", liderat per l'Associació Hèlia i finançat per l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD).

Amb la col·laboració de:

**Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament**

**Generalitat
de Catalunya**

Els continguts d'aquest informe poden ser lliurement reproduïts i difosos sempre i quan es citen adequadament. El contingut d'aquesta publicació és responsabilitat exclusiva de l'Escola de Cultura de Pau i no reflecteix necessàriament la opinió de l'ACCD.

Dones, pau i seguretat: aplicació, reptes i límits a Palestina

L'aprovació de la Resolució 1325 sobre Dones, Pau i Seguretat per part del Consell de Seguretat de l'ONU l'any 2000 va suposar un punt d'inflexió per a la integració de la perspectiva de gènere en l'agenda internacional sobre pau i seguretat. La resolució reconeix, d'una banda, els impactes específics i desproporcionats dels conflictes armats en les dones i les nenes i, de l'altra, constata el paper determinant que les dones poden i han d'exercir en la prevenció i resolució de conflictes, en les negociacions de pau i en tots els àmbits vinculats a la construcció de la pau. En aquesta línia, la resolució subratlla la importància d'una participació igualitària de les dones en totes les activitats vinculades al manteniment i promoció de la pau i seguretat i estableix, per primera vegada, un marc polític i legal perquè dones de tot el món puguin reivindicar un espai per fer sentir la seva veu en aquests àmbits (Anderlini 2007). D'obligat compliment per als Estats membres de l'ONU, la resolució va ser el resultat d'un treball de llarg alè d'organitzacions de la societat civil i té com a precedents rellevants dos instruments del marc normatiu i polític sobre igualtat de gènere i drets de les dones: la Convenció per a l'Eliminació de Totes les Formes de Discriminació contra la Dona (CEDAW), aprovada el 1979 –que reconeix que l'enfortiment de la pau i la seguretat internacionals contribueixen a la plena igualtat entre homes i dones– i la Plataforma d'Acció de Beijing, posada en marxa el 1995 –que va identificar la qüestió de les dones i els conflictes armats com un dels seus àmbits d'especial preocupació.¹

La resolució 1325 va donar pas a l'aprovació d'una altra sèrie de resolucions –vuit fins avui– que actualment conformen el que es coneix com a agenda sobre dones, pau i seguretat.² En termes generals, aquestes resolucions han desenvolupat aspectes de la resolució 1325 i reforçat els mecanismes per a la seva supervisió i implementació, convertint a l'agenda sobre dones, pau i seguretat en un programa d'acció per la mateixa ONU, governs i societat civil. No obstant això, gairebé dues dècades després de l'aprovació de la resolució 1325 encara no és possible fer un balanç en clau positiva. Si bé s'identifiquen alguns avenços, persisteixen encara múltiples reptes per a la posada en pràctica de l'agenda sobre dones, pau i seguretat a nivell global. Diversos informes, entre ells diversos elaborats amb motiu del 15è aniversari de la resolució 1325, van constatar els diversos desafiaments existents causa de la gran distància entre els compromisos assumits i la realitat.³ Algunes de les crítiques han advertit, entre altres temes, sobre la burocratització de l'agenda, la seva cooptació pel militarisme –que l'ha utilitzat principalment per augmentar el nombre de dones en els cossos armats– i la necessitat d'adoptar enfocaments més integrals que permetin aplicar una perspectiva de gènere que posi en qüestió els rols dels homes, les masculinitats violentes i les relacions entre militarisme, patriarcat i conflictes armats (Vil·lells 2015). Altres crítiques han ressaltat que el marc aportat per l'agenda sobre dones, pau i seguretat no ha modificat l'enfocament sobre la seguretat tradicional, desaprofitant el potencial transformador amb

---

1. Per a més informació, vegeu la guia ràpida “Resolució 1325 sobre dones, pau i seguretat” disponible (en català) a la web Dones, Pau i Seguretat: <http://donespauseguretat.cat/>

2. Resolucions del Consell de Seguretat 1820 (2008), 1888 (2009), 1889 (2009), 1960 (2010), 2106 (2013), 2122 (2013) i 2242 (2015). Tenint en compte els plantejaments que emfatitzen la necessitat d'aplicar la perspectiva de gènere de manera més integral, atenent a la diversitat de rols, expectatives, experiències i prioritats en temes de pau i conflictes, diversos actors que treballen en aquest àmbit utilitzen l'expressió “gènere, pau i seguretat” (“entenen que” gènere” no és equiparable a “dones”). En aquest informe, s'utilitza la denominació agenda sobre “dones, pau i seguretat” per ser la d'ús més estès quan es fa referència al conjunt de resolucions aprovades per les Nacions Unides en aquest àmbit. A l'hora d'abordar aquest tema, algunes organitzacions com el Departament d'Afers Polítics (DPA, per les sigles en anglès) s'han decantat per usar la doble variant: “gènere / dones, pau i seguretat”.

3. Vegeu Radika Comaraswamy, *Preventing Conflict, Transforming Justice, Securing the Peace: A Global Study on the Implementation of United Security Council Resolution 1325*, UN Women, 2015.

què es va gestar l'agenda originalment de la mà de la societat civil (Swaine 2019). Els balanços també han destacat que persisteix la marginació de les dones en àmbits com els espais formals de negociació, tot i el que disposa la pròpia agenda sobre dones, pau i seguretat; de les evidències d'estudis recents que confirmen que la seva participació és positiva per a l'èxit, l'efectivitat i la sostenibilitat dels esforços per la pau (Coomaraswamy 2015; Paffenholz et. al 2015); i que hauria de resultar obvi que, per una qüestió de drets fonamentals, les dones –que representen la meitat de la població– han de tenir un paper significatiu en tots els espais de decisió.

L'aplicació de l'agenda sobre dones, pau i seguretat sembla d'especial pertinència en un context com el de Palestina, on les dones afronten múltiples violències com a resultat de les polítiques de l'ocupació israeliana i d'un conflicte de llarga durada que comporta innombrables violacions dels drets humans per a la població palestina, amb conseqüències específiques i desproporcionades sobre dones i nenes.⁴ Un context on és imprescindible, per tant, tenir en consideració les veus de les dones per abordar qüestions clau relatives a la pau i la seguretat. En aquest escenari, ¿com s'ha aplicat l'agenda de gènere, pau i seguretat a Palestina?, quins són els principals èxits i desafiaments que persisteixen per a la seva implementació? Aquest informe pretén oferir una aproximació a la situació de l'agenda sobre dones, pau i seguretat a Palestina, abordant qüestions com la seva acollida i implementació en el context palestí, el desenvolupament del Pla d'Acció Nacional per a la Implementació de la resolució 1325 i els reptes i límits que persisteixen per a la posada en pràctica de l'agenda, especialment pel que fa a una participació significativa de dones en les negociacions de pau i els esforços cap a una reconciliació intra-palestina.

L'aprovació de la Resolució 1325 sobre Dones, Pau i Seguretat per part del Consell de Seguretat de l'ONU l'any 2000 va suposar un punt d'inflexió per a la integració de la perspectiva de gènere en l'agenda internacional sobre pau i seguretat

La resolució 1325 a Palestina

La recepció i acollida a la resolució 1325 a Palestina s'inscriu en un context més general de desconfiança i recels per part de la població palestina cap a la comunitat internacional a causa de la manca de compromís i mecanismes per desafiar i posar fi a dècades d'ocupació israeliana; així com per fer complir resolucions internacionals, disposicions del dret internacional humanitari i normes internacionals de drets humans a Palestina.⁵ En el cas específic de la resolució 1325, cal tenir en compte a més que la resolució va ser aprovada el 2000, any de la Segona Intifada, un període especialment crític a partir del qual es van agreujar els reptes per a la població palestina i per a les dones en particular. En aquest escenari, diverses veus coincideixen a identificar el que consideren una debilitat o manca de la resolució 1325 i l'agenda sobre dones, pau i seguretat pel que fa a Palestina, en no incorporar de manera específica el tema de l'ocupació de manera que reflecteixi les seves repercussions en les dones i nenes palestines. En aquesta línia, des del feminisme pacifista algunes veus destaquen que “dones palestines consideren que l'agenda sobre dones, pau i seguretat no ha estat enterament inclusiva de l'ocupació i els seus impactes desproporcionats en les dones que viuen sota aquest sistema, ja sigui a Cisjordània o a la franja de Gaza, així com les conseqüències i càrregues que suposa per a les dones palestines que tenen ciutadania israeliana”.⁶

Aquesta percepció ha portat a algunes activistes a considerar irrellevant la resolució 1325 i subsegüents resolucions pel que fa al cas palestí a causa de les singularitats del context. Des del seu punt de vista, l'agenda sobre dones, pau i seguretat no té utilitat perquè la situació que viu Palestina no pot qualificar-

4. Vegeu el primer informe publicat en el marc d'aquest projecte, titulat *Ocupació, conflicte i patriarcat: Impactes en les dones palestines*, disponible al web de l'Escola de Cultura de Pau: <https://escolapau.uab.cat/informes-2/> / impactes-dones-palestines

5. Inclou la Declaració Universal de Drets Humans i les Convencions de Ginebra, resolucions emblemàtiques com la 194 de l'Assemblea General sobre el dret a retorn de la població refugiada palestina (1948), la resolució 242 del Consell de Seguretat de l'ONU (1967) sobre la retirada dels territoris ocupats, les resolucions que condemnen l'annexió il·legal de Jerusalem per part d'Israel o, més recentment, la resolució del Consell de Seguretat de l'ONU 2334 que condemna els assentaments israelians (2016), entre d'altres. Pel que fa a les vulneracions de drets humans, si més recent pronunciaments (22 de març de 2019) sobre la situació en el Territori Palestí Ocupat, inclosa Jerusalem Oriental, el Consell de Drets Humans de l'ONU expressava la seva preocupació “perquè Israel, com a potència ocupant, segueix cometent vulneracions del dret internacional humanitari i violacions sistemàtiques dels drets humans del poble palestí, com les resultants de l'ús excessiu de la força i les operacions militars que causen la mort i lesions a civils palestins, entre ells nens i dones, així com a manifestants no violents i pacífics i a periodistes, fins i tot utilitzant foc real; la detenció arbitrària de palestins, alguns dels quals han estat reclusos durant dècades; l'ús de càstigs col·lectius; el tancament de zones; la confiscació de terres; la construcció i ampliació d'assentaments; la construcció d'un mur en el Territori Palestí Ocupat que s'aparta de la línia de l'Armistici de 1949; el desplaçament forçós de civils, incloses comunitats beduïnes; les polítiques i pràctiques que discriminen i afecten desproporcionadament a la població palestina en el Territori Palestí Ocupat, inclosa Jerusalem Oriental; la distribució discriminatòria dels recursos hídrics entre els colons israelians, que resideixen il·legalment al Territori Palestí Ocupat, i la població palestina d'aquest Territori; la vulneració del dret fonamental a un habitatge adequat, que és un element integrant del dret a un nivell de vida adequat; la revocació de permisos de residència de palestins de Jerusalem Oriental i la seva expulsió de la ciutat; la destrucció de béns i infraestructura, com habitatges de palestins; l'obstaculització de l'assistència humanitària i la destrucció, entre altres coses, d'estructures proporcionades en el marc de l'assistència humanitària, contribuint a un ambient coercitiu que condueix a les trasllats forçats de civils palestins en el Territori Palestí Ocupat, incloent quan s'aplica com un acte de càstig col·lectiu en contravençió del dret internacional humanitari; incidents d'assetjament i atacs a estudiants i a instal·lacions educatives per part de colons israelians i com a resultat d'accions militars d'Israel; així com un altre tipus d'accions destinades a canviar l'estatus legal, la naturalesa geogràfica i la composició del Territori Palestí, incloent Jerusalem Oriental”.

6. Entrevista amb Laila Alodaat, directora del Programa MENA (Orient Mitjà i Nord d'Àfrica,) de la Women's International League for Peace and Freedom (WILPF) 30 d'agost de 2019.

se com a conflicte o post-conflicte, perquè Palestina no ha aconseguit erigir-se com un Estat en plenes funcions i perquè moltes de les necessitats i prioritats de les dones palestines en matèria de drets econòmics i socials no estan recollides en aquesta agenda (Rayman, Izen i Parker 2016). Algunes autores han plantejat fins i tot que en el context palestí la resolució 1325 seria utilitzada per “disciplinar” -més que per enfortir- l'activisme polític de les dones dins d'una determinada agenda internacional de pau feminista (Richter Devroe 2011). No obstant això, altres veus palestines han defensat que la resolució i l'agenda són útils per fer front a les diverses formes d'opressió que pateixen les dones palestines, ja que ofereixen un marc tant per a la lluita contra l'ocupació israeliana com per a la lluita social contra el patriarcat i pel ple gaudi dels drets de les dones palestines. En aquesta línia, es considera positiu que l'agenda constitueixi una eina internacional i ofereixi un llenguatge comú a nivell global per abordar els temes relatius al gènere, la pau i la seguretat, i es reconeix que en termes generals la resolució 1325 connecta amb les preocupacions i reptes que afronten les dones palestines (Rayman, Izen i Parker 2016, MIFTAH 2017). En un context en què el terme “pau” pot ser entès per alguns sectors com “rendició” o “concessions”, organitzacions palestines han valorat positivament que en la resolució 1325 la idea de pau estigui associada a qüestions com estat de dret, justícia social i igualtat d'oportunitats (MIFTAH 2018).

Sense deixar d'insistir en les mancances de l'agenda sobre dones, pau i seguretat per a recollir les particularitats del cas palestí –organitzacions de dones palestines van criticar, per exemple, que l'informe global pel 15è aniversari de la resolució 1325 realitzat per l'ONU no inclogués referències a la realitat de les dones palestines sota l'ocupació (MIFTAH 2017)–, diversos actors palestins han incorporat la resolució 1325 en els seus discursos i agendes i s'han involucrat en la seva implementació en les últimes dues dècades. “La resolució 1325 fa referència a situacions de conflicte. Vam tenir una discussió interna sobre com podíem descriure la situació, si podíem descriure-la com a conflicte (...) Vam tractar d'analitzar la situació assumint que vivim en un conflicte prolongat i, per tant, que la nostra situació i les violacions imposades per l'ocupació poden ser cobertes per la resolució 1325 (...) En certa mesura les palestines no estem “feliçes” amb la resolució. Pensem que no aplica realment a la situació de les dones sota l'ocupació, però hem tractat d'analitzar-la més enllà i, sota el component de rendició

de comptes, trobar maneres de fer a Israel responsable”, reconeixen des del Women's Center for Legal Aid and Counselling (WCLAC), organització amb una extensa trajectòria de documentació i denúncia de les violacions de l'ocupació des d'una perspectiva de gènere.⁷ Altres veus palestines coincideixen: “El moviment de dones va acordar com utilitzar la resolució per exigir a Israel una rendició de comptes per totes les vulneracions contra les dones palestines (...) Després també s'ha promogut i influït en l'adopció d'aquesta resolució en el context del govern, plantejant de quina manera el govern palestí podia utilitzar-la o ser responsabilitzat per ella, i en com connectar la resolució amb reformes legals amb la intenció de protegir els drets de les dones i combatre la violència en l'àmbit domèstic”.⁸

Un dels primers passos va ser, per tant, adaptar la resolució al context palestí i reconèixer-la com un instrument útil per a exigir responsabilitats a Israel per l'ocupació. En aquest sentit, cal recordar que tot i les crítiques a la comunitat internacional per la seva falta d'implicació en la fi de l'ocupació israeliana, autoritats i actors socials palestins han optat per estratègies d'internacionalització del conflicte, ús d'instruments internacionals i denúncia de l'ocupació israeliana en fòrums internacionals amb la intenció de donar visibilitat a les seves demandes i sortejar –almenys parcialment– la profunda asimetria de poder enfront d'Israel. “Tot i l'absència d'èxits significatius a nivell internacional, recórrer a la comunitat internacional encara és considerada com una de les principals estratègies de la lluita palestina, incloent la lluita de les dones palestines” (MIFTAH 2017).

En aquest escenari, algunes anàlisis han posat en relleu la manera en què organitzacions de dones han incorporat la resolució 1325 en el seu treball i en la definició de les seves estratègies. Un exemple recurrent en la literatura sobre aquest tema és l'experiència de la International Women's Commission (IWC), creada el 2005 per palestines i israelians amb el suport d'UNIFEM amb el propòsit de garantir la implementació de la resolució 1325 i assegurar una capacitat d'influència de les dones en qualsevol negociació de pau entre israelians i palestins (Farr 2011). Amb la intenció de guanyar en visibilitat i reconeixement, dones de l'elit social i política palestina i israeliana que ja estaven connectades i involucrades en iniciatives de pau des dels 80 van optar per utilitzar el llenguatge de la resolució per construir un espai que promogués una solució

Activistes palestines consideren que l'agenda internacional sobre dones, pau i seguretat no ha recollit de manera adequada el fenomen de l'ocupació i els seus impactes desproporcionats en les dones i nenes palestines

7. Entrevista amb Amal Abusour, directora de Programes, Women's Center for Legal Aid and Counselling (WCLAC), 10 de setembre de 2019.

8. Entrevista amb Riham al Faqih, directora de Desenvolupament i Comunicació, i Lamis Shuaibi, directora de Programes de la Palestinian Initiative for the Promotion of Global Dialogue and Democracy (MIFTAH), 19 de setembre de 2019.

justa i sostenible basada en dos Estats (Anderlini 2007, Farr 2011). La comissió va tenir un caràcter tripartit, ja que també va incorporar a destacades dones líders internacionals, i es va esforçar per introduir una perspectiva de gènere i feminista, per defensar els drets de les dones i per incrementar la seva participació en espais de negociació formals i informals. El 2007, en el marc de la Conferència d'Annapolis –convocada oficialment amb la intenció de reactivar el procés de pau entre palestins i israelians– la IWC va fer lobby amb la intenció d'aconseguir un seient a la trobada. Malgrat les seves demandes i a les gestions d'alts càrrecs d'UNIFEM, no van aconseguir representació a la conferència (Benett 2018).

Recórrer a la comunitat internacional encara és considerada com una de les principals estratègies de la causa palestina, incloent pel que fa a la lluita de les dones

Més enllà d'iniciatives entre palestines i israelianes com la de la IWC, altres entitats palestines han incorporat la 1325 en el seu quefer. Organitzacions com la Palestinian Initiative for the Promotion of Global Dialogue and Democracy, MIFTAH per les seves sigles en anglès –no és una iniciativa exclusivament de dones, però té una àmplia trajectòria en temes d'apoderament i promoció de la participació política de les dones palestines (Farr 2011)– han desenvolupat un extens treball en l'àmbit de gènere, pau i seguretat a Palestina. En el cas de MIFTAH aquest ha inclòs l'elaboració de materials per donar idees a les dones sobre com incorporar la resolució 1325 en el seu treball, la promoció d'espais per debatre i identificar les prioritats en la implementació de la resolució 1325 i l'agenda sobre dones, pau i seguretat des de la perspectiva palestina i la realització d'avaluacions sobre la seva posada en pràctica, entre altres activitats. En un informe publicat el 2018 MIFTAH va identificar tres fases en la implementació de la resolució 1325 a Palestina. Una primera, que va de 2000 a 2009, centrada en el coneixement de la resolució i les reflexions sobre la seva aplicabilitat al context palestí; una segona, de 2010 a 2012, associada a l'inici d'accions organitzades, referides a la creació de xarxes i coalicions i al treball de documentació d'abusos per a la rendició de comptes; i una tercera, de 2012 a 2018, més focalitzada en la construcció d'aliances i treball a nivell oficial, incloent l'establiment d'un comitè d'alt nivell per a la implementació de la resolució 1325, la formulació d'una estratègia a nivell nacional i activitats a nivell regional i internacional. Una de les fites d'aquesta última fase, i del procés d'aplicació de l'agenda sobre dones, pau i seguretat a Palestina, ha estat l'aprovació del Pla d'Acció Nacional per a la Implementació de la resolució 1325.

El Pla d'Acció Nacional palestí

Els Plans d'Acció Nacional (PAN) són instruments que adopten els Estats/governos que permeten articular de manera específica a nivell nacional els compromisos adquirits en el marc de l'agenda sobre dones, pau i seguretat, mitjançant el desenvolupament d'estratègies, polítiques i mesures concretes, amb el propòsit de facilitar la seva implementació en cada Estat. Aquests plans s'han de dissenyar i dur a terme idealment amb una participació substantiva de la societat civil; definir clarament objectius, responsabilitats i un calendari d'aplicació; comptar amb recursos que permetin la seva implementació efectiva i contemplar mecanismes de seguiment clars per facilitar l'avaluació de la seva posada en pràctica i la rendició de comptes.

En termes de contingut, es planteja que els NAP es desenvolupin tenint en compte quatre eixos d'acció de l'agenda WPS: Prevenció, Protecció, Participació i Socors i Recuperació.⁹ Fins a mitjans de 2019, un total de 81 Estats (42% dels Estats membres de l'ONU) havia desenvolupat un PA sobre gènere, pau i seguretat i en alguns casos ja estaven vigents segones o terceres generacions d'aquests plans.¹⁰

La regió àrab s'ha incorporat molt recentment a aquest grup de països: no va ser fins a 2014 que l'Iraq es va convertir en el primer Estat de la zona en aprovar un PAN, seguit de Palestina, que a finals de 2016 va llançar el seu pla per al període 2017-2019. Posteriorment, Jordània va posar en marxa el seu pla (2018-2021), Tunísia va aprovar el seu en 2018 i el del Líban estava encara en procés d'elaboració en 2019. El 2015, la Lliga Àrab també va aprovar un Pla d'Acció Regional per a la implementació de la resolució 1325. Alguns estudis constaten que existeix cert escepticisme a la regió sobre la utilitat d'aquests plans, ja sigui per la possibilitat que es converteixin tan sols en una declaració d'intencions si no es comprometen els procediments adequats per al seu desenvolupament o perquè es considera que en determinats països el context de conflicte redueix les possibilitats de donar prioritat a un pla d'aquesta naturalesa (Fellin 2018). Alguns anàlisis, però, defensen l'impacte positiu d'aquest tipus de plans. Segons dades de Inclusivament Security, els països que han adoptat un PAN s'havien tornat més pacífics i havien vist reduïts els seus nivells de desigualtat de gènere (Holt Ivry i Jacevi 2017). També s'ha destacat que els PAN poden constituir eines útils per a les organitzacions locals de dones, en oferir la possibilitat d'implicar-se en l'elaboració, implementació i seguiment dels plans i obrir espais de diàleg amb els seus respectius governs en matèria de conflictes i pau des d'una perspectiva de gènere (Mesa 2016).

9. Per a més informació, vegeu la guia ràpida "Plans d'Acció Nacional sobre dones, pau i seguretat" al web Dones, Pau i seguretat: <http://donespauseguretat.cat/>
10. Dades disponibles fins a agost de 2019, Peacemomen, (consultat el 12 de setembre de 2019).

En el cas de Palestina, el desenvolupament del PAN va estar coordinat per un comitè nacional d'alt nivell –Higher National Committee for the Implementation of Resolution 1325– creat el 2012 pel gabinet palestí. Liderat pel Ministeri d'Assumptes de la Dona, aquest comitè va incloure a actors governamentals i de la societat civil –representants de diversos ministeris, l'oficina nacional d'estadístiques, el General Union of Palestinian Women (GUPW)¹¹ i ONGs com WCLAC, A-Haq o MIFTAH– que van mantenir una sèrie de consultes sobre aspectes rellevants per al pla.¹² El PAN va estar precedit per l'aprovació en 2015 d'un document estratègic per a la implementació de la resolució 1325 i integra també les directrius d'un document marc sobre gènere, pau i seguretat dissenyat en 2015 per una coalició integrada només per organitzacions de la societat civil – National Coalition for Implementing UNSCR 1325. El procés d'elaboració del PA –que va comptar amb el suport tècnic i financer d'ONU Dones, UNFPA, ESCWA i la Unió Europea, entre d'altres– va desembocar així en un document que estableix tres objectius estratègics en els àmbits de protecció, rendició de comptes i participació. Així, el primer objectiu del PA és enfortir la protecció de les dones i nenes palestines, principalment de vulneracions resultants de l'ocupació israeliana; el segon és fer a l'ocupació israeliana responsable de les vulneracions contra les dones i nenes palestines; i el tercer pretén millorar la participació de les dones palestines en processos de presa de decisions en l'àmbit local i internacional.

Palestina va ser el segon país de la regió àrab a aprovar un Pla d'Acció Nacional per a la implementació de la resolució 1325

Una de les singularitats del pla és, per tant, l'intent per fer front els impactes de l'ocupació. En aquest sentit, organitzacions de dones implicades en el procés de formulació del pla valoren que el document reculli aquesta realitat i permeti abordar la rendició de comptes des d'una doble dimensió. D'una banda, donant visibilitat a les obligacions d'Israel com a potència ocupant i les formes en què l'ocupació condiciona directament i indirectament les vides de les dones i nenes palestines; però també oferint l'oportunitat de focalitzar-se en polítiques de responsabilitat de les autoritats palestines, per exemple pel que fa als serveis a dones afectades per violència de gènere en el context del conflicte.¹³ Representants de la societat civil també valoren positivament el procés participatiu que va permetre el desenvolupament del pla, les aliances que es van establir entre actors governamentals i de la societat civil i el fet que tant el comitè conjunt

com l'integrat exclusivament per organitzacions de la societat civil estiguin involucrats en el seu seguiment. Addicionalment, es posa en valor el fet que Palestina hagi estat pionera en el treball al voltant de la resolució 1325 en comparació amb altres països de la regió (MIFTAH 2018).

No obstant això, a l'hora de valorar la seva implementació també hi ha veus crítiques que apunten a un dèficit de compromís polític i econòmic oficial per a la seva execució. Així, per exemple, encara que durant el procés d'elaboració es van estimar els costos del pla finalment aquests no es van incloure en el document i des de la societat civil s'alerta que hi ha seriosos problemes per la manca de recursos assignats per a la seva posada en pràctica (MIFTAH 2018).¹⁴ En aquest context, algunes veus subratllen que són principalment

les organitzacions de la societat civil les que estan prenent la responsabilitat de la seva implementació (per exemple, pel que fa a la documentació dels abusos de l'ocupació i la presentació d'evidències davant organismes internacionals per facilitar la rendició de comptes d'Israel). Des d'una perspectiva comparada, altres anàlisis també han constatat que els NAP de la regió es focalitzen principalment en necessitats i prioritats institucionals, per sobre les necessitats estratègiques i pràctiques de dones i nenes. En el cas de Palestina, les mesures del seu pla d'acció es centren en un 51% en necessitats i prioritats institucionals, 30% en necessitats estratègiques i 19% en necessitats pràctiques de dones i nenes (Swaine 2018). El pla es va dissenyar per al període 2017-2019, de manera que encara es troba en fase d'implementació i estan pendents les avaluacions finals de la seva execució i impacte, però organitzacions involucrades en el seu desenvolupament confirmen que es preveu una segona edició del pla.¹⁵

Reptes i límits de l'agenda sobre dones, pau i seguretat a Palestina

Des de la perspectiva de l'agenda sobre dones, pau i seguretat, són innegables els nombrosos i ingents reptes que persisteixen a Palestina si es té en compte la realitat crònica de violències múltiples que afronten les dones i nenes palestines a la seva vida quotidiana com a resultat de les polítiques d'ocupació israeliana –violència indiscriminada, segregació, discriminació, règim d'apartheid, vulneracions sistemàtiques de drets

11. La GUPW va ser establerta en 1965 com un ens dins de l'OAP.

12. Per a més detalls sobre la metodologia de treball utilitzada per a l'elaboració del pla i els seus continguts, vegeu el propi text del PA palestí: The National Action Plan for the Implementation of UNSCR 1325 Women, Peace and Security, Palestine 2017-2019, disponible a https://www.peacewomen.org/sites/default/files/170515PIn_MoWA_e.pdf

13. Entrevista Amal Abusour, WCLAC, 10 de setembre de 2019.

14. Ibid.

15. Entrevista amb Riham al Faqih, directora de Desenvolupament i Comunicació, i Lamis Shuaibi, directora de Programes de la Palestinian Initiative for the Promotion of Global Dialogue and Democracy (MIFTAH), 19 de setembre de 2019.

humans i del dret internacional humanitari, entre altres pràctiques— que determinen impactes directes i indirectes, desproporcionats i específics en les dones palestines, condicionats també pel context patriarcal. Dones palestines han denunciat aquesta realitat en fòrums internacionals. En 2018, en el marc del debat obert sobre dones, pau i seguretat, la primera activista palestina a dirigir un missatge davant el Consell de Seguretat de l'ONU va emfatitzar la dimensió de gènere de l'ocupació i de la crisi humanitària resultant, va constatar com aquestes exacerben les desigualtats de gènere preexistents i reforcen les estructures patriarcales de la societat palestina, va alertar sobre com la violència en l'esfera pública deriva en increments de violència en l'àmbit privat i va denunciar que les condicions creades per l'ocupació repercutien substantivament en l'accés de les dones palestines a la justícia i als mitjans de vida.¹⁶ Aquesta realitat es sustenta i s'ha vist agreujada per la persistència d'Israel en les seves polítiques de fets consumats en un clima d'impunitat, agreujada per un context internacional en què actors clau —com el EUA de Donald Trump— es mostren explícitament favorables al les seves narratives i els seus interessos. En aquest escenari, veus palestines subratllen que una de les preocupacions respecte a la resolució 1325, compartida per altres organitzacions de dones a nivell internacional, té a veure amb la seva incapacitat de fer responsables els perpetradors de violacions de drets humans malgrat les evidències.¹⁷ Aquestes dificultats d'aplicació o *enforcement* són especialment assenyalades per algunes autores en el cas de la resolució 1325 a causa de la seva dependència de la bona voluntat dels Estats membres de l'ONU per a la seva implementació (Richter-Devroe, 2012).¹⁸

Un altre dels eixos clau on s'identifiquen persistents desafiaments és l'àmbit de la participació. Estudis i persones expertes han subratllat que, tot i ser un component clau de l'agenda sobre dones, pau i seguretat, la participació substantiva de dones en negociacions de pau i resolució de conflictes és una de les àrees en què s'han registrat menys avenços i en què hi ha més riscos de regressions. Alguns dels principals factors que limitarien els progressos en aquesta àrea serien el sistema patriarcal i les persistents desigualtats de gènere, la reducció de l'espai polític, i el limitat

reconeixement a les experiències i coneixements de les dones, entre d'altres factors (Coomaraswamy, 2015; UN Women, 2018). Activistes palestines han denunciat activament aquesta exclusió. En la seva al·locució davant el Consell de Seguretat de l'ONU, Randa Siniora plantejava que “tot i que les dones han estat en primera línia del moviment d'alliberament palestí i l'Autoritat Palestina va treballar amb dones de la societat civil per crear el Pla d'Acció Nacional per a la 1325, poques han estat representades en les converses de pau. Les dones han estat infra-representades tant com negociadores oficials com en els equips d'assessoria tècnica, tot i l'evidència que sovint han estat crucials per treballar transcendint les divisions polítiques, per construir suport de base per a la pau i per aportar experiència essencial en l'àmbit de drets humans o en temes com la salut o l'accés a recursos” (WILPF 2018).¹⁹ La marginació de les dones palestines dels espais formals s'ha observat tant en les negociacions amb Israel com en les iniciatives de reconciliació intra-palestina tendents a superar la fractura entre Hamas i Fatah.

Pel que fa a les negociacions entre palestins i israelians, des del feminisme pacifista internacional es destaca que si bé hi va haver diverses dones en la delegació palestina a reunions clau del procés de pau a principis dels noranta, la seva participació ha decrescut i des de llavors no ha hagut presència destacada de dones al més alt nivell.²⁰ Segons MIFTAH (2018), durant les negociacions de pau el nombre de dones en les successives delegacions mai ha estat superior a una. Les negociacions es troben bloquejades des de fa anys,²¹ però un dels últims intents per reactivar durant el mandat de Barak Obama no va comptar amb presència de dones palestines. Les sis rondes de les anomenades “converses de proximitat” (sense contacte directe entre les parts) es van celebrar sense la presència de representants palestines (Farr 2011). Cal destacar que la manca de participació significativa de dones palestines en els espais formals s'ha produït, com en tants altres contextos, malgrat que han estat involucrades durant dècades en el treball per la pau a través de vies i espais no oficials.

Pel que fa a les negociacions per a la reconciliació intra-palestina, les dones tampoc han estat incloses

16. Vegeu el primer informe publicat en el marc d'aquest projecte, titulat *Ocupació, conflicte i patriarcat: Impactes en les dones palestines*, disponible al web de l'Escola de Cultura de Pau: <https://escolapau.uab.cat/informes-2/> / impactes-dones-palestines /

17. Entrevista amb Riham al Faqih i Lamis Shuaibi, MIFTAH, 19 de setembre de 2019.

18. Cal apuntar que Israel ha declarat el seu compromís amb els principis de l'agenda sobre dones, pau i seguretat i ha convertit parts de la resolució 1325 -referides a la participació de dones en espais de decisió, inclosos els processos de pau- en llei, però no ha desenvolupat un pla d'acció en aquest àmbit. Per a més informació vegeu Fellin 2018.

19. La declaració va ser feta per Randa Siniora, directora general de l'organització palestina WCLAC, en nom del Working Group on Women, Peace and Security en el debat obert sobre gènere, pau i seguretat en el Consell de Seguretat de l'ONU el 25 d'octubre de 2018.

20. Peace Women, “Country / region profile of: Palestine”, consultat el 23 d'agost de 2019.

21. Per a una informació detallada sobre l'evolució recent de les negociacions entre israelians i palestins vegeu les edicions 2018 i 2019 de Escola de Cultura de Pau, *Negotiations de pau. Anàlisi de tendències i escenaris*, Barcelona: Icària.

de manera rellevant en els diversos intents per sortejar el conflicte i la divisió política des de 2005. Així, per exemple, tenint en compte només la presència de dones –que no sempre és un factor que equival a una presència significativa o una veu amb mirada feminista–, només dues dones van participar en les converses per la unitat mantingudes al Caire el 2011, encara que no en posicions de lideratge (Farr 2011). Les dades de MIFTAH, de fet, destaquen que no hi ha hagut dones en les delegacions per a la reconciliació nacional a excepció de la trobada que va desembocar en l'acord de 2017 en què van participar quatre dones de tres partits polítics. Tampoc hi ha hagut presència rellevant de dones en els comitès tècnics establerts per implementar els acords de reconciliació (Van Levyveld i Al Kafarna 2018).

En aquest context, algunes anàlisis han posat en relleu que entre les causes d'aquesta marginació hi ha els estereotips de gènere que imperen en la societat palestina i que, a la pràctica, limiten la participació de les dones en espais de poder i decisió.²² Un estudi recent sobre les relacions de gènere a Palestina va constatar l'estesa creença que el principal paper de la dona és la cura de la llar. I encara que una part important de la població creu que les dones haurien de tenir una major representació entre les autoritats polítiques –59% de les dones i 42% dels homes coincideixen amb aquesta afirmació–, la majoria d'homes i dones considera que “les dones són massa emocionals per ser líders” (UN Women i Promundo 2017). Així, la presència de dones segueix sent limitada en àrees com la diplomàcia o la justícia.²³

La marginació de les dones palestines dels espais formals s'ha observat tant en les negociacions amb Israel com en les iniciatives de reconciliació intra-palestina tendents a superar la fractura entre Hamas i Fatah

Adicionalment, és imperatiu tenir en compte l'impacte de les polítiques de l'ocupació israeliana i els múltiples obstacles que crea per al treball conjunt de dones palestines. D'acord a un estudi sobre participació política en el context de la resolució 1325, el 72,9% de les dones consultades manifestava que els llocs de control i les polítiques de separació imposades per l'ocupació havien portat a una disminució significativa de les interaccions entre el moviment feminista a Palestina.²⁴ En aquest sentit, i pel que fa a la reconciliació intra-palestina, dones activistes de Gaza i Cisjordània han desplegat diverses estratègies per esquivar aquestes dificultats i mantenir el contacte, impulsant diverses iniciatives informals per afavorir la unitat entre les forces polítiques palestines. Així, per

exemple, durant dos anys, entre 2012 i 2014, les dones de Gaza van promoure manifestacions setmanals davant la seu del Consell Legislatiu Palestí per interpel·lar les forces polítiques a treballar per la unitat. Les protestes van ser promogudes per la General Union of Palestinian Women in Gaza, organitzacions de dones i alguns representants polítics, enfrontant la reticència de les autoritats de Gaza i derivant en detencions d'algunes de les participants (Van Levyveld i Al Kafarna 2018). A tot el que s'ha exposat es sumen les afectacions per a la participació política de les dones derivades del bloqueig polític i legislatiu i de l'absència d'eleccions generals palestines des de 2006. Dels 132 integrants del Consell Legislatiu Palestí, només 17 són dones.²⁵

Davant d'aquesta situació, organitzacions com MIFTAH (2017) han plantejat la rellevància de continuar treballant en el pla intern: “Tot i que les dones palestines han aconseguit avenços en el pla de la representació política (...), el major repte continua sent la manca de representació a la reconciliació nacional i la no inclusió de dones líders en els equips de negociació (...) la seguretat interna no pot ser separada dels temes de seguretat relacionats amb l'ocupació” (MIFTAH 2017). Així mateix, veus palestines recorden que les autoritats palestines han fet promeses que fins ara no s'han convertit en compromís ferm i en la ratificació de reformes de la llei d'estatus personal i familiar i del codi penal per enfortir la protecció dels drets de les dones. En aquest sentit, cal destacar que hi ha certa preocupació pel fet que un procés de reconciliació pugui suposar un retrocés en els drets per a les dones (Kvinna till Kvinna 2014).

Més enllà dels reptes enunciats fins ara, principalment en matèria de protecció i participació de les dones palestines, analistes, veus del feminisme pacifista internacional i representants d'organitzacions palestines identifiquen una altra sèrie d'assumpes a tenir en compte de cara a valorar la implementació de la UNCR 1325 a Palestina. Entre elles, qüestions vinculades al nivell de coneixement i connexió de l'agenda sobre dones, pau i seguretat amb les preocupacions més quotidianes i prioritàries de les dones palestines; la necessitat d'abordar els compromisos en matèria de gènere, pau i seguretat d'acord amb altres marcs normatius; l'existència de reptes específics determinats pel context palestí i la necessitat d'enfortir els compromisos internacionals en matèria d'agenda dones, pau i seguretat pel que fa a Palestina.

22. *ibid.*

23. Segons dades esmentades en un estudi de l'organització palestina MIFTAH publicat el 2018, el percentatge de dones en el cos diplomàtic palestí era de 5,8%. En 2017, el percentatge de dones jutgesses era de 17%, el 2014 les dones advocades representaven un 20% dels professionals en aquesta àrea i només hi havia 16 dones entre els 124 fiscals (MIFTAH 2018).

24. *The Status of Political Participation among Palestinian Women Under UNSCR 1325* (en àrab) citat en Willemijn van Levyveld i Wafaa A Kafarna, 2018.

25. Malgrat les limitacions exposades, cal esmentar que a causa de la pressió d'organitzacions de dones palestines s'han aconseguit alguns avenços recents, com l'establiment d'una quota de 20% en els comicis municipals o el dictamen d'alguns decrets presidencials per part de l'AP en temes de violència i equitat de gènere, entre elles l'aprovació sense reserves de la Convenció per a l'Eliminació de Totes les Formes de Discriminació contra la Dona (CEDAW, per les sigles en anglès).

Pel que fa al nivell de coneixement i utilització de la resolució 1325 i l'agenda sobre dones, pau i seguretat, hi ha matisos a l'hora de valorar fins a quin punt s'ha assimilat a Palestina. Algunes veus destaquen que el seu ús està principalment focalitzat en les elits i en organitzacions que treballen temes de gènere, pau i seguretat, i que fora d'aquests àmbits seu coneixement encara és limitat. Aquesta percepció coincideix amb algunes valoracions més generals sobre l'agenda sobre dones, pau i seguretat a nivell global, que apunten a una limitada apropiació a nivell de bases. En aquesta línia, per tant, es planteja el repte de connectar aquesta agenda internacional amb els desafiaments quotidians de les dones palestines, que majoritàriament tenen a veure amb la supervivència diària. També es posa en relleu que moltes organitzacions de la societat civil palestina, incloses les de dones, tenen entre les seves principals prioritats el donar suport a necessitats bàsiques de les dones, per exemple, en matèria de salut física i mental o assistència legal en casos de violència de gènere, i que això compromet seves capacitats per dedicar esforços a altres activitats de caràcter més polític. De fet, algunes autores han cridat l'atenció sobre el que qualifiquen com un fenomen de "ONGització" i "despolitització" de les organitzacions de dones palestines (Farr 2010).²⁶ Davant d'aquest escenari, algunes activistes subratllen la importància de promoure el coneixement de la resolució 1325 i la seva utilitat en el context palestí (Reyman, Izan i Parker 2016).²⁷ Altres insisteixen en el seu convenciment que les dones no només han d'influir en les agendes polítiques sinó tenir una participació més efectiva en els espais de decisió.²⁸

Paral·lelament, i coincidint amb altres reflexions a nivell global per afavorir una implementació més efectiva i integral de l'agenda sobre dones, pau i seguretat, es reconeix la importància de la seva posada en pràctica en coordinació amb altres marcs normatius de drets humans i igualtat de gènere, entre ells i de manera especial amb la Convenció per a l'Eliminació de Totes les Formes de Discriminació contra la Dona (CEDAW, per les sigles en anglès). La CEDAW –a la qual Palestina es va adherir el 2014 i de la qual també forma part Israel–, és valorada com una bona base per abordar les desigualtats institucionals i posar de rellevància el control patriarcal de les institucions.²⁹ Aquesta convenció és

Dones palestines han cridat l'atenció sobre les dificultats que les polítiques de l'ocupació israeliana imposen per a les interaccions del moviment feminista a Palestina

també de particular rellevància en el context palestí tenint en compte que la "recomanació 30" d'aquest tractat, aprovada el 2013, subratlla l'aplicabilitat de la convenció en una àmplia varietat de contextos afectats per conflictes i crisis polítiques i fa un esment explícit a les situacions de les dones en contextos d'ocupació (Swaine and O'Rourke 2015). La Recomanació 30 sobre Dones en Prevenció de Conflictes, Conflictes i Situacions Post-Conflicte també emfatitza les connexions de la CEDAW amb les resolucions sobre dones, pau i seguretat aprovades pel Consell de Seguretat de l'ONU. De manera conjunta, per tant, constitueixen un marc més substantiu per assegurar que la igualtat de gènere forma part integral de la prevenció de conflictes, la construcció de pau, la reconstrucció post-bèl·lica i la rendició de comptes (Swaine and O'Rourke 2015). Una aproximació que inclogui aquests múltiples instruments, per tant, és considerada com una via útil per adaptar-se a les singularitats del context palestí (MIFTAH 2017 i 2018). Entre aquests instruments cal considerar també els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) –en particular els que fan referència a la igualtat de gènere i la necessitat de pau i justícia–, en la mesura que també ofereixen un marc que permet donar visibilitat a les greus vulneracions que tenen lloc a Palestina tot i els compromisos definits a nivell global.³⁰

Algunes veus destaquen també la necessitat de prendre consciència d'alguns reptes per a la implementació de la resolució 1325 vinculats a les complexitats del context. Per exemple, les dificultats derivades de les múltiples realitats que enfronten les dones i nenes palestines com a resultat de les polítiques repressives, de discriminació, segregació i apartheid imposades per l'ocupació israeliana a Gaza, Cisjordània o Jerusalem, que determinen una àmplia varietat de necessitats i prioritats en matèria de pau i seguretat i dificulten els esforços de les activistes per articular una agenda unificada (Richter Devroe 2011). També s'esmenta el singular estatus de Palestina a l'ONU (des de 2012 "Estat No Membre Observador"); o les limitacions associades al fet que Palestina no hagi pogut constituir-se com un Estat i que a nivell institucional no sigui plenament funcional. Aquestes consideracions semblen pertinents a l'hora de plantejar-se preguntes com ¿quina capacitat real té l'AP per posar en pràctica la 1325 i garantir aspectes

26. Algunes autores han destacat que en la fase posterior als acords d'Oslo les organitzacions de dones s'han convertit en ens més difusos en termes polítics. "Ja no identifiquen com la seva preocupació prioritària la participació en el moviment d'alliberament palestí amb la promoció de la igualtat de les dones en el centre de la seva lluita. En comptes d'això, es focalitzen més en intervencions de supervivència dedicades a alleujar els sofriments de les dones a les que atenen i operen dins dels marcs dels donants. El resultat és que la seva agenda és ahora menys local i menys explícitament política" (Farr 2010).

27. Entrevista amb Hala Riziq, activista feminista de Gaza 16 de setembre de 2019.

28. Entrevista amb Amal Abusour, directora de Programes de WCLAC, 10 de setembre de 2019.

29. Entrevista amb Vanessa Farr, consultora i experta internacional en gènere, pau i seguretat, 5 de setembre de 2019.

30. El ODS 5 sobre "igualtat de gènere" subratlla la importància de posar fi a totes les formes de discriminació contra dones i nenes i l'ODS 16 fa referència a la necessitat de "pau, justícia i Institucions sòlides".

com la protecció de les dones palestines?, o ¿de quina participació parlem quan les institucions no estan actives, la població palestina no vota des de fa anys i el context és d'ocupació?

Més enllà d'aquests condicionants, diverses veus constaten també que organitzacions feministes i que treballen pels drets de les dones palestines continuen havent de fer front a falta de voluntat política per complir amb els compromisos adquirits ja discursos i pràctiques que pretenen relegar a un segon pla la lluita per la igualtat.

En aquest sentit, activistes reconeixen el pes de les narratives que situen en primer lloc la lluita contra l'ocupació, que en ocasions titllen de “egoistes” a les iniciatives que pretenen que la lluita pels drets i igualtat de les dones es desenvolupi en paral·lel o que fins i tot motiven qualificatius de “traïció” als que manifesten opinions crítiques cap a les autoritats palestines. Per tant, es planteja que encara hi ha feina per fer perquè s'entengui que la qüestió nacional i els esforços contra l'ocupació haurien d'estar indissociablement lligats a l'equitat i per conscienciar i comprometre els homes en la implementació de la resolució 1325 i en el desafiament a les normes del sistema patriarcal a Palestina (Reyman, Izan i Parker 2016). Alhora, dones activistes i acadèmiques feministes insisteixen que els esforços pels drets de les dones i per la igualtat de gènere no poden abordar-se de manera independent de l'agenda política palestina. És a dir, que els drets i l'apoderament de les dones palestines no poden reivindicar de manera aïllada, ignorant els impactes de l'ocupació i el conflicte en l'estatus social, educacional, econòmic i legal de les dones palestines. (Richter Devroe 2011, 2012) En aquesta línia, s'ha plantejat que una interpretació de la 1325 des d'una perspectiva de drets i que reconegui les causes històriques i polítiques del conflicte té potencial per enfortir –i no “disciplinar”, com s'ha criticat– la causa de les dones palestines (Richter Devroe 2011). Cal destacar que, en aquest context, avaluacions de les pròpies organitzacions palestines han identificat el repte d'intensificar la col·laboració entre els diferents actors palestins que treballen en l'àmbit de dones, pau i seguretat per tal de potenciar accions i projectar un missatge més unificat a nivell internacional (MIFTAH 2018).

**Activistes palestines
destaquen la
importància de
promoure el
coneixement de la
resolució 1325 i la
seua utilitat en el
context palestí**

**Activistes i
acadèmiques
feministes plantegen
la rellevància de
posar en pràctica la
resolució 1325 en
coordinació amb altres
marcs normatius
de drets humans i
igualtat de gènere,
entre ells la CEDAW
i els Objectius de
Desenvolupament
Sostenible**

Davant d'aquest escenari i conjunt de variables, diverses veus plantegen la necessitat que la comunitat internacional contribueixi de manera més significativa a la implementació de les diverses resolucions i compromisos internacionals aplicables a Palestina, incloent la resolució 1325 i l'agenda dones, pau i seguretat. De manera especial, i també considerant la crítica situació econòmica del govern palestí, s'esmenta la importància de continuar donant suport a activitats que contribueixin a la rendició de comptes i al monitoratge dels

drets de les dones, tenint en compte a més l'enorme treball que diverses organitzacions de la societat civil, i de manera destacada entitats de dones, han desenvolupat en matèria de documentació i denúncia de les vulneracions de drets i violències que afecten les dones i nenes palestines i els seus esforços per donar visibilitat als impactes de gènere de l'ocupació en el marc de la resolució 1325. Paral·lelament, s'insisteix en la necessitat i importància de que l'ocupació sigui reconeguda pel que és dins de l'agenda sobre dones, pau i seguretat i que també sigui abordada en el marc dels compromisos en aquesta matèria per part d'altres països. Així, per exemple, “s'hauria de tenir en compte l'impacte de les transferències d'armes a Israel i les conseqüències específiques que tenen en les dones palestines”.³¹

Malgrat que moltes de les reflexions podrien condicionar una avaluació negativa o escèptica, diverses veus palestines coincideixen a posar en valor el treball realitzat en l'àmbit de dones, pau i seguretat en els últims anys, conscients que de vegades les dinàmiques porten a una evolució no lineal i a “fer un pas endavant i dos enrere”. En positiu es destaquen com progressos el treball en coalició i el desenvolupament del PA, l'establiment de xarxes, les interpel·lacions als partits polítics, l'aportació a la visibilització i sensibilització sobre les diferents violències que afecten les dones, l'extens treball en la documentació d'abusos i les grans capacitats que continuen exhibint les dones palestines compromeses en aquest àmbit. Com constata una activista feminista de Gaza, el tema ha entrat a l'agenda: “Hi ha un progrés, fins i tot si és molt lent (...) Almenys hem trucat a la porta i ara la porta comença a obrir-se”.³²

31. Entrevista amb Laila Alodaat, directora del Programa MENA (Orient Mitjà i Nord d'Àfrica,) de la Women 's International League for Peace and Freedom (WILPF) 30 d'agost de 2019.

32. Entrevista amb Hala Riziq, activista feminista de Gaza, 16 de setembre de 2019.

Reflexions finals

A poc de complir-se vint anys de l'aprovació de la resolució 1325, el cas de Palestina il·lustra els reptes i complexitats de la implementació de l'agenda sobre dones, pau i seguretat; però, alhora, permet visualitzar els usos d'aquest marc internacional i la importància de connectar amb altres instruments internacionals de drets humans i equitat de gènere per avançar d'una manera més substantiva i decisiva en la protecció i promoció dels drets de les dones. Tot i les objeccions i dubtes sobre l'aplicabilitat de la resolució 1325 i l'agenda sobre dones, pau i seguretat a Palestina –que en alguns sectors persisteixen–, diversos actors palestins han optat per donar suport al seu mandat i promoure la seva implementació des d'una perspectiva que reculli les singularitats del context palestí. Això ha suposat –com queda plasmat en les prioritats estratègiques del Pla d'Acció Nacional palestí– posar el focus en els impactes de l'ocupació israeliana en les dones i les nenes palestines, però també subratllar la rellevància de la participació de les dones en els àmbits

Diverses veus palestines valoren positivament el treball realitzat en l'àmbit de dones, pau i seguretat i destaquen el treball en coalició i el desenvolupament del PA, l'establiment de xarxes, la sensibilització sobre les diferents violències que afecten les dones o l'extens treball en la documentació d'abusos, entre altres temes

de decisió i en les iniciatives de pau i reconciliació. A la pràctica, però, persisteixen les dificultats per protegir i garantir els drets de les dones i les nenes palestines en un context caracteritzat per les múltiples violències de l'ocupació i amb escasses perspectives d'aconseguir una admissió de responsabilitats i rendició de comptes per part d'Israel. En termes generals es manté també la marginació de les dones d'espais de decisió clau per a la pau, la seguretat i la reconciliació a Palestina. Sense deixar de reconèixer aquestes dificultats i els temes pendents, diverses veus palestines posen en valor el que consideren com avenços i el treball desenvolupat fins ara en matèria de dones, pau i seguretat, aposten per enfortir els llaços entre organitzacions per reforçar el treball col·lectiu i ressalten la necessitat que la comunitat internacional aprofundeixi els compromisos en aquest àmbit, en particular a través del suport a les agendes i organitzacions en terreny que busquen protegir, promoure i garantir els drets de les dones i nenes palestines.

Referències bibliogràfiques

- Anderlini, S. 2007, *Women Building Peace – What They Do, Why It Matters*, Lynne Rienner Publishers, Londres.
- Bennet, A. 2018, “Gender and Feminism in the Israeli Peace Movement” en Seema Shekawat (ed) *Gender, Conflict, Peace and UNSCR 1325*, Lexington Books, Londres.
- Comaraswamy, R. 2015, *Preventing Conflict, Transforming Justice, Securing the Peace: A Global Study on the Implementation of United Security Council Resolution 1325*, UN Women, 2015.
- Farr, V. 2011, “UNSCR 1325 and Women’s Peace Activism in the Occupied Palestinian Territory”, *International Feminist Journal of Politics*, 13:4, pp. 540-556.
- Fellin, I. 2018, *The Women, Peace and Security Agenda: Challenges and Opportunities for the OSCE Mediterranean Partners for Cooperation*, Document IAI 18, Istituto Affari Internazionali, 22 de setembre.
- Holt-Ivry, O. y Jacevi, M. 2017, “How to Include Women in the Peace and Security Agenda”, *News Deeply*, 27 de novembre.
- Human Rights Council 2019, *Resolution adopted by the Human Rights Council on 22 March 2019. Human rights situation in the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, A/HRC/RES/40/23*, 16 d'abril de 2019.
- Kvinna till Kvinna 2014, “Palestine Country Assessment”, *Country Assessments for the MENA Region. Final Report*.
- Mesa, M. 2016, “XV Aniversario de la Resolución 1325: luces y sombras en la Agenda de Mujeres, Paz y Seguridad” en *Retos inaplazables en el sistema internacional. Anuario CEIPAZ 2015-2016*, Madrid: CEIPAZ.
- MIFTAH 2018, *Timeline Report on the Implementation of the UNSCR 1325*, MIFTAH, Jerusalén - Ramallah.
- 2017, *A Vision for Palestinian Women’s Right Organizations based on the Global Study on the Implementation of United Nations Resolution (UNSCR) 1325*, MIFTAH, Jerusalén - Ramallah.
- Paffenholz, T. et al. 2015, *Making Women Count: Assessing Women’s Inclusion and Influence on the Quality and Sustainability of Peace Negotiations and Implementation*, Graduate Institute Geneva, Centre on Conflict, Development and Peacebuilding, Ginebra.
- Peacewomen, *The National Action Plan for the Implementation of UNSCR 1325 Women, Peace and Security, Palestine 2017-2019*.
- “Country/region profile of: Palestine” (consultat el 23 d'agost de 2019).
- Rayman, P. Izen, S. y Parker, E. 2016, *UNSCR 1325 in the Middle East and North Africa*, Special Report 388, United States Institute of Peace (USIP), Washington D.C.
- Richter-Devroe, S. 2012, “UNSCR 1325 in Palestine: Strengthening or Disciplining Women’s Peace Activism?”, *E-International Relations*, 28 de desembre.
- 2011, *Gender Equality and Women’s Rights in Palestinian Territories*, Directorate General for Internal Policies, Policy Department C: Citizen’s Rights and Constitutional Affairs, Parlamento Europeo, PE 453.212, Octubre, Brussel·les.
- Swaine, E. 2018, *Balancing Priorities: Lessons from Iraq, Jordan and Palestine for NAP-1325 Drafting Teams*, UN Women.
- Swaine, A. 2019, “Pursuing gender security” en Sara E. Davis y Jacquie True, *The Oxford Handbook of International Security*, Oxford University Press, pp. 764-768.
- Swaine, A. y O'Rourke, C. 2015, *Guidebook on CEDAW general recommendation no. 30 and the UN Security Council resolutions on women, peace and security*, UN Women, Nova York.

UN WOMEN 2018, *Women's Meaningful Participation in Negotiating Peace and the Implementation of Peace Agreements. Report of the Expert Group Meeting*, 16-17 maig, Nova York.

Van Levyveld, W. y Al Kafarna, W. 2018, *Women's Participation in the Reconciliation Process. Perspectives from Gaza*, UNDP, març.

Villellas, M. (2015), *15 años de la resolución 1325. Una evaluación de la agenda sobre mujeres, paz y seguridad*, ICIP: Barcelona.

Women's International League for Peace and Freedom (WILPF) 2018, *Statement by Randa Siniora, First Palestinian Woman Activist to Brief UN Security Council*, 25 d'octubre.

Entrevistes

Amal Abusrour, directora de Programes, Women's Center for Legal Aid and Counselling (WCLAC), 10 de setembre de 2019.

Laila Alodaat, directora del Programa MENA (Nord d'Àfrica i Orient Mitjà) de la Women's International League for Peace and Freedom (WILPF), 30 d'agost de 2019.

Hala Riziq, activista feminista de Gaza, 16 de setembre de 2019.

Vanessa Farr, consultora i experta internacional en gènere, pau i seguretat, 5 de setembre de 2019.

Riham al Faqih, directora de Desenvolupament i Comunicació, i **Lamis Shuaibi**, directora de Programes de la Palestinian Initiative for the Promotion of Global Dialogue and Democracy (MIFTAH), 19 de setembre de 2019.

Hanan Abu Gosh, Health Work Committees (HWC), 9 de maig de 2019.